

Begroeting

Dit huis is een huis waar de deur open staat,
waar zoekers en zieners, genood of gekomen,
hun harten verwarmen, van toekomst gaan dromen,
waarin wat hen drijft tot herkenning gaat komen,
de vonk van de Geest in hun binnenste slaat.

Dit huis is een huis waar gemeenschap bestaat,
waar zangers en zeggers bijeen zijn gekomen
om uiting te geven aan waar zij van dromen
waardoor een beweging ontstaat die gaat stromen,
die nooit meer, door niemand zich inperken laat¹.

Welkom dus, zoekers en zieners, zangers en zeggers,
welkom in onze eerste viering van 2013.

Deze woorden van welkom zingen we elkaar toe
in de hoop op een vonk van de Geest,
op een beweging die gaat stromen en zich niet laat inperken.

Welkom!

Inleiding

De viering van vandaag staat in het teken van Drie Koningen,
drie wijzen die een ster achterna gingen en terecht kwamen bij het kind Jezus.
We hebben dit verhaal gekozen, omdat het vorige week Driekoningen was natuurlijk,
maar toch vooral omdat het een verhaal is van de tekenen verstaan,
van je koers bepalen. En wat is er toepasselijker op een eerste viering van het jaar?

We zullen straks het verhaal van de drie Koningen lezen
en ook het gedicht 'De reis van de magiërs' van T.S. Elliot.
Mirjam zal in de overweging op beide verhalen nader in gaan.

En, o ja, er blijkt ook een vierde wijze te zijn.
Hoe dat zit? Dat horen jullie straks.

Lezing: Matteüs 2:1-12

De reis van de magiërs (T. Elliot)

"Een koude tocht was het zeker,
net de slechtste tijd van het jaar om te reizen,
en dan nog zo ver: het gaan zwaar en het weer guur,
echt hartje winter."

En de kamelen vol schaafwonden,
pijn aan hun hoeven, weerspanning,
gingen er bij liggen in de smeltende sneeuw.
We dachten met spijt soms
terug aan de glooiende zomerpaleizen, de terrassen,

---

¹ Citaat uit het lied 'Zij die op de sterren reizen' van Marijke de Bruijne

en de zijdezachte meisjes die sorbets serveerden.
Toen het vloeken, het woedend gemor van de drijvers
die er de brui aan gaven,
hun drank en vrouwen verlangden,
en de vuren gingen 's nachts uit,
en er was onvoldoende beschutting,
en de steden waren vijandig
en de kleinere plaatsen afwerend
en de dorpen vuil en inhalig:
een zware tijd was het zeker.
Uiteindelijk reden we liefst de hele nacht door,
nu en dan een uur slaap,
met in onze oren de stemmen die zongen
dat het allemaal dwaasheid was.
Toen bereikten we, vroeg in de ochtend, een minder koud dal,
nat, onder de sneeuwlijn, de lucht van begroeiing,
een stromende beek, een waterrad beukte in het donker,
en tegen een lage hemel een drietal bomen.
En een oud wit paard in de wei in galop ervandoor.
Toen kwamen we bij een herberg met wingerd boven de deur,
zes handen in 't gat van de deur die gokten om zilver,
en voeten die tegen de lege wijnzakken traptten.
Maar niemand wist iets te vertellen, dus gingen we verder
en vonden de plaats die wij hadden gezocht,
net op tijd, die avond;
het gaf (kun je zeggen) voldoening.
Dit alles was lang geleden, ik weet het nog goed,
en ik zou het opnieuw doen,
maar noteer dit, noteer dit:
bracht de ster ons zo ver voor Geboorte of Dood?
Er was een geboorte, stellig, dat stond vast
en we twijfelden niet.
Ik ken geboorte en dood,
maar ik hield ze toen voor verschillend;
deze Geboorte was een hard, bitter lijden voor ons,
als de Dood, onze dood.
We keerden naar eigen land terug,
deze Koninkrijken,
maar voelden ons hier niet meer thuis,
in de oude leer,
bij een volk van vreemden dat klit aan zijn goden.
Ik zou blij zijn met nog een dood.

Vertaling: Peter Verstegen

Overweging

Daar kwamen ze dan. Uit het Oosten. Magiers – of waren het koningen of wijzen ? – die een ster hadden waargenomen en concludeerden dat er een koningskind geboren moest zijn dat zo bijzonder was dat ze het met eigen ogen wilden zien. Gedreven door een verlangen, maar nog zonder precies te weten waar ze moesten zoeken. Reizend op de sterren.

Waarom voert Matteus hen ten tonele? Misschien om zijn lezers duidelijk te maken dat ook – of misschien wel JUIST ook – niet-Joden herkenden wie Jezus was. Of misschien ook om zijn lezers een spiegel voor te houden: je moet in beweging komen als je je bestemming wilt vinden. Vertrouw op de sterren die je op je weg vindt en ga dan, tot de einden der aarde.

Bij de voorbereiding hebben we nog over twee andere teksten gesproken die we met jullie willen delen. Het eerste is een gedicht van T.S. Eliot. Marieke heeft het net gelezen. Eliot schijnt het geschreven te hebben in het jaar dat hij zelf christen werd. Je zou het gedicht dus kunnen lezen als een reflectie van zijn eigen zoektocht. De wijze die hij in zijn gedicht een stem geeft besluit zijn verhaal met te zeggen dat de reis hem weliswaar een geboorte heeft gebracht, maar ook een dood. Woorden die op zijn ontmoeting met Jezus zouden kunnen slaan: immers, dit kindje had bij zijn geboorte al zulke machtige vijanden, die zou uiteindelijk wel eens het zwijgen kunnen worden opgelegd. Maar geboorte en dood lijken ook op de wijze zelf te slaan: de ontmoeting met het kind maakt iets nieuws in hem open maar tegelijkertijd betekent dat een radicaal afscheid van het oude. En dat valt hem niet makkelijk. Zijn zoektocht is nog lang niet geëindigd.

Is dat voor ons herkenbaar? Hebben wij ontmoetingen, ervaringen gehad die zo veelbetekenend waren dat ze ons helemaal op een ander spoor hebben gezet? Zodanig dat we daarna niet meer dezelfde weg terug konden gaan? In hoeverre hebben bijbelverhalen of geloofservaringen dat met ons gedaan?

De tweede tekst die we met jullie willen delen vertelt over zo'n volledig andere weg: de weg die de vierde wijze is gegaan. Want in de traditie spreken we vaak over drie wijzen, maar Mt noemt geen aantal. De traditie van spreken over drie wijzen is waarschijnlijk geboren uit het verhaal dat ze drie cadeaus meebrengen. Aan het einde van de negentiende eeuw (waarschijnlijk) is een legende ontstaan die spreekt over VIER wijzen die op reis gingen. De vierde wijze had de ster ook gezien. Hij had met zijn drie vrienden afgesproken dat, zodra ze die ster aan de hemel zagen, ze allemaal naar dezelfde plek zouden reizen om vandaar gezamenlijk de ster te volgen naar het koningskind. Ook de vierde wijze neemt geschenken mee: edelstenen zijn het. Alleen, hij treft de andere niet omdat hij onderweg naar de ontmoetingsplaats een kind langs de weg tegenkomt dat hulp nodig heeft. Hij besluit het kind te helpen en brengt het naar een nabijgelegen dorp waar hij iemand zoekt die voor het kind wil zorgen. En hij geeft een van zijn edelstenen weg om de kosten voor die zorg te helpen dragen. Tegen de tijd dat hij bij de ontmoetingsplaats aankomt zijn z'n vrienden al lang en breed vertrokken. Uiteindelijk komt de vierde wijze nooit aan in de stal. In plaats daarvan komt hij steeds mensen in nood tegen die hij elke keer besluit te helpen. Zo raakt hij al zijn edelstenen kwijt en ook de ster. Uiteindelijk kost het hem zelfs zijn vrijheid: als hij al zijn edelstenen al heeft weggegeven ontmoet hij een familie waarvan de vader is verkocht als slaaf. En de vierde wijze besluit deze man vrij te kopen en betaalt daarvoor met zijn eigen vrijheid. Pas ruim dertig jaar later komt hij vrij. Dan hoort hij een stem die hem oproept om naar Jeruzalem te gaan. Daar aangekomen hoort hij dat er een man ter dood veroordeeld is die zich de koning der Joden zou hebben genoemd. Zou hij het sterrenkind dan alsnog ontmoeten, vraagt hij zich af? Meegezogen door een massa mensen is hij op weg naar Golgotha als Jezus overlijdt en de aarde hevig beeft. De vierde wijze wordt getroffen door een vallende steen. Dan hoort de stervende wijze opnieuw een stem, die hem zegt dat hij het koningskind allang ontmoet heeft. Wij kennen de tekst uit Matteus 25, waarvan ik de verzen 35 tot en met 40 lees:

[35] Want ik had honger en jullie gaven mij te eten,
ik had dorst en jullie gaven mij te drinken.

Ik was een vreemdeling, en jullie namen mij op,

[36] ik was naakt, en jullie kleedden mij.

Ik was ziek en jullie bezochten mij,

ik zat gevangen en jullie kwamen naar mij toe."

[37] Dan zullen de rechtvaardigen hem antwoorden:

"Heer, wanneer hebben wij u hongerig gezien en te eten gegeven,
of dorstig en u te drinken gegeven?"

[38] Wanneer hebben wij u als vreemdeling gezien en opgenomen,
u naakt gezien en gekleed?"

[39] Wanneer hebben wij gezien dat u ziek was of in de gevangenis zat en zijn we naar u toe
gekomen?"

[40] En de koning zal hun antwoorden:

"Ik verzeker jullie: alles wat jullie gedaan hebben voor een van de onaanzienlijksten van mijn
broeders of zusters,
dat hebben jullie voor mij gedaan."

Net als Jezus geeft de wijze zichzelf helemaal weg, tot het uiterste: tot aan zijn vrijheid toe. Reizend op de sterren, op zijn 'innerlijk kompas', zoals Marijke de Bruijne dicht in het lied dat we hebben gezongen. Op zoek naar het hart van het bestaan. Want daar, gelooft hij, zal Liefde zijn.

Ga dan ook, tot de einden der aarde als het moet. Of tot zover je durft en kunt. En laten we elkaar wat moed inzingen, voor onderweg.

Gebed - Voorbeden

Laten we bidden.

Eeuwige, we willen Je danken voor alle mensen die iets van zichzelf durven weggeven, om wat zij betekenen voor wie hun gave ontvangt.

En om de moed die zij ons geven om hetzelfde te doen.

Ik steek daarom een kaars aan voor Marimuthu Bharathan, die afgelopen week de Mensenrechtentulp ontving voor zijn inzet voor de rechten van Dalits, de zogenaamde 'onaanraakbaren', in India, mensen uit de laagste kaste.

Hij kon de tulp niet in ontvangst nemen omdat de autoriteiten zijn paspoort hebben ingenomen vanwege een verdenking van moord.

Een verdenking die alleen gebaseerd schijnt te zijn op de hulp die hij aan de Dalits heeft gegeven die in het kader van deze moord waren gearresteerd.

Ik steek ook een kaars aan voor de Dalits voor wiens rechten hij zich inzet.

Ook willen we je de voorbeden voorleggen die deze maand klinken in heel veel kerken, synagogen en moskeeën in Nederland. In verbondenheid met mensen uit verschillende geloofstradities bidden we²:

Voor alle mensen, kinderen, volwassenen, die getroffen zijn door wapengeweld. Dat zij vrede ontvangen. We bidden voor alle mensen die de wapens ter hand nemen. Dat het geld niet langer naar de wapens hoeft te gaan, maar beschikbaar kan komen voor opbouwwerk. We bidden voor artsen, verplegers, metselaars, ambtenaren en anderen die zich inzetten voor projecten die grenzen van etnische groepen overstijgen. We bidden voor veiligheid, onderling

---

² (*) De cursieve tekst is een gebed voor vrede, gemaakt door vertegenwoordigers van jodendom, christendom. Aanleiding vormen de zorgelijke ontwikkelingen in het Midden-Oosten

respect, ruimhartigheid, liefde voor elkaar. We bidden voor onze geloofsgenoten in Nederland. Dat zij gevoelens en passie herkennen bij mensen buiten onze eigen cirkel. We bidden voor een jonge generatie. Dat het besef bij hen groeit dat het goede woord op het goede moment gesproken is als een gouden appel op een zilveren schaal. Dat wij zelf beseffen, dat we rijker worden als we onszelf geven. Dat we ervaren meer mens te worden, als we anderen menselijk tegemoet treden. Dat we het geheim van het geloof vruchtbaar weten te maken voor de wereld en dienstbaar vermogen te zijn aan de ander. Dat is onze wens en onze overtuiging.

(Hierna krijgen anderen de gelegenheid kaarsjes aan te steken voor mensen die zij willen gedenken)

Vóór het breken en delen

Laten we brood en wijn delen
om ons in herinnering te roepen de mens die zijn leven deelde tot het uiterste
en van wie ons verteld wordt dat wat hij deelde alleen maar meer werd .
Delen wordt vermenigvuldigen
Steeds weer zijn er mensen die ons dat laten zien.

Eten en drinken we samen om ons te sterken voor onderweg.